

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2014r.

Sąd Okręgowy	w Ostrołęce	Wydział III
Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych		

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. do SO Monika Obrębska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Małgorzata Bednarek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 stycznia 2014r. w O.

sprawy z odwołania J. S. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o stwierdzenie nieważności decyzji

na skutek odwołania J. S. (1)

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 21.08.2013r. **znak** (...)

orzeka:

oddala odwołanie

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16.05.2011r. Prezes KRUS stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno – rentowego dla J. S. (1) od dnia 01.01.2008r. do 27.04.2011r., z uwagi na niespełnienie postanowień art. 5a ust. 1 pkt. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (vide decyzja k. 60 akt rentowych)

W dniu 23.01.2012r. pełnomocnik J. S. (1) złożył do Prezesa KRUS wnioski o stwierdzenie nieważności decyzji Prezesa KRUS o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników z dnia 16.05.2011r. Jako podstawę stwierdzenia nieważności decyzji wskazał zastosowanie błędnej podstawy prawnej tj. art. 6 pkt 13 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, która w jego ocenie, w stanie faktycznym sprawy nie znajdowała uzasadnienia, gdyż w dniu wydania decyzji tj. 16.05.2011r. odwołujący nie podlegał innemu ubezpieczeniu społecznemu.

Po rozpoznaniu tego wniosku decyzją z dnia 09.07.2013r. Prezes KRUS wszczął postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 16.05.2011r., a następnie decyzją z 21.08.2013r. odmówił wszczęcia postępowania o

stwierdzenie nieważności decyzji Prezesa KRUS z dnia 16.05.2011r. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że J. S. (1) został wyłączony z ubezpieczenia społecznego rolników za okres, kiedy nie posiadał gospodarstwa rolnego, w związku z czym nie prowadził działalności rolniczej i miał ustalone prawo do renty strukturalnej. W związku z powyższym nie spełniał przesłanek określonych w art. 5a ust. 1 pkt. 2 i 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników do kontynuacji ubezpieczenia. Wskazując na powyższe Prezes KRUS odmówił stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 16.05.2011r.

Pełnomocnik J. S. (1) decyzję powyższą zaskarżył, wnosząc od niej odwołanie, w którym zarzucił wydanie decyzji w oparciu o błędną podstawę prawną oraz z naruszeniem prawa materialnego, w szczególności art. 36 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który to przepis nie zawiera w sobie możliwości wyłączenia wstecznego odwołującego z ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 01.01.2008r. do 27.04.2011r. oraz naruszenie art. 6 pkt 13 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który w stanie faktycznym sprawy nie znajdował uzasadnienia. Odwołujący zaskarżonej decyzji zarzucił ponadto naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 9 i 10 kpa oraz art. 6 ust. 3 pkt c Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka z 1997r. Wskazując na powyższe wniósł o stwierdzenie nieważności decyzji z 16.05.2011r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Wskazał, że J. S. (1) nie składał odwołania od decyzji z dnia 16.05.2011r., tzn. godził się z nią i nie miał do niej żadnych zastrzeżeń. Organ rentowy podniósł, że od daty rozpoczęcia pozarolniczej działalności gospodarczej tj. od dnia 20.01.2003r. J. S. (1) nie powiadomił Kasy o powyższym fakcie. Taką informację Kasa otrzymała dopiero w marcu 2011r. Organ rentowy wskazał, że wnioskodawca w okresie od 01.01.2008r. do 27.04.2011r. został wyłączony z ubezpieczenia społecznego rolników, ponieważ nie posiadał gospodarstwa rolnego, nie prowadził działalności rolniczej oraz otrzymywał rentę strukturalną.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił i zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 156. § 1 kodeksu postępowania administracyjnego organ administracji publicznej stwierdza nieważność decyzji, która:

- 1)wydana została z naruszeniem przepisów o właściwości,
- 2)wydana została bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa,
- 3)dotyczy sprawy już poprzednio rozstrzygniętej inną decyzją ostateczną,
- 4)została skierowana do osoby nie będącej stroną w sprawie,
- 5)była niewykonalna w dniu jej wydania i jej niewykonalność ma charakter trwały,
- 6)w razie jej wykonania wywołałaby czyn zagrożony karą,
- 7)zawiera wadę powodującą jej nieważność z mocy prawa.

Zgodnie z § 2 cyt. art. nie stwierdza się nieważności decyzji z przyczyn wymienionych w § 1 pkt 1, 3, 4 i 7, jeżeli od dnia jej doręczenia lub ogłoszenia upłynęło dziesięć lat, a także gdy decyzja wywołała nieodwracalne skutki prawne.

Zgodnie z art. 157 § 2 kodeksu postępowania administracyjnego postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu.

Sąd orzekający w przedmiotowej sprawie stoi na stanowisku, że odpowiednie stosowanie na mocy art. 52 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.) przepisów art. 83a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) oznacza m.in., iż stwierdzenie nieważności decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego może nastąpić tylko w przypadku, gdy od decyzji takiej nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu. Odnosząc się natomiast do pojęcia "właściwego sądu" należy sięgnąć do art. 36 ust. 3 w zw. z art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przepisy te przewidują tryb odwoławczy od decyzji wydanej przez Prezesa Kasy Rolniczego

Ubezpieczenia Społecznego w zakresie podlegania lub ustania ubezpieczenia społecznego. Decyzja taka podlega zaskarżeniu do Sądu w terminach i na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Tak więc jedynie w przypadku, gdy decyzja o ustaniu ubezpieczenia społecznego nie została zaskarżona na mocy powołanego przepisu odwołaniem do właściwego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, istnieje możliwość jej wzruszenia w trybie stwierdzenia nieważności w oparciu o przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Pogląd taki wyraził m.in. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 07.11.2007r., wydanym w sprawie IV SA/Wa 1722/07, który to pogląd, Sąd orzekający w przedmiotowej sprawie w pełni podziela i akceptuje. Przedmiotowa decyzja z 16.05.2011r. nie została zaskarżona do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, stąd dopuszczalne jest jej wzruszenie w postępowaniu nieważnościowym.

Zauważyć też należy, że zaskarżona w przedmiotowej sprawie decyzja Prezesa KRUS została wydana w postępowaniu nadzwyczajnym o stwierdzenie nieważności, co nie pozostaje bez wpływu na sposób oceny zawartego w niej rozstrzygnięcia. Decyzje wydane w postępowaniu nadzwyczajnym nieważnościowym mają bowiem inny przedmiot, niż decyzje wydane w postępowaniu zwykłym, co z kolei przekłada się na zakres sądowej kontroli takich decyzji. Podkreślić należy, że rozstrzygając w postępowaniu zwykłym organ ma obowiązek rozpoznać sprawę w jej całokształcie, natomiast rozstrzygając w postępowaniu nadzwyczajnym nieważnościowym ocena zasadności zaskarżonej decyzji jest ograniczona i polega na analizie, czy zachodzą przesłanki do stwierdzenia nieważności decyzji wymienione w art. 156 § 1 k.p.a. Nie rozpoznaje się wówczas sprawy w jej całokształcie, nie orzeka co do istoty sprawy w jej podstawowym przedmiocie, bowiem postępowanie nadzwyczajne nie stanowi kontynuacji postępowania zwykłego, ale rodzaj sprawowanego nad nim nadzoru. W postępowaniu nieważnościowym organ orzeka wyłącznie co do nieważności decyzji albo jej niezgodności z prawem, zaś nie jest władny rozstrzygać o jakichkolwiek innych kwestiach dotyczących istoty sprawy. Pogląd taki wyraził m.in. WSA w Białymstoku w wyroku z dnia 03.04.2012r., wydanym w sprawie o sygn.. II SA/Bk 25/12, LEX nr 1138348. Powyższy pogląd Sąd orzekający w przedmiotowej sprawie w pełni podziela i aprobuje.

Odnosząc powyższe do realiów przedmiotowej sprawy stwierdzić należy, że kontrolując decyzję kończącą postępowanie nadzwyczajne nieważnościowe obowiązkiem Sądu była jedynie ocena czy Prezes KRUS w zaskarżonej decyzji z 21.08.2013r. prawidłowo przyjął brak wystąpienia przesłanek z art. 156 § 1 k.p.a.

W ocenie Sądu przeprowadzona z zastosowaniem powyższych reguł kontrola sądowa w przedmiotowej sprawie nie wykazała, aby Prezes KRUS dopuścił się uchybień i niezgodnie z prawem odmówił stwierdzenia nieważności decyzji z 16.05.2011r., wyłączającej J. S. (1) z ubezpieczenia społecznego rolników od 01.01.2008r. do 27.04.2011r.

Pełnomocnik odwołującego w odwołaniu od zaskarżonej decyzji, jako podstawę stwierdzenia nieważności decyzji z 16.05.2011r. wskazał wydanie jej w oparciu o błędną podstawę oraz z naruszeniem prawa materialnego, w szczególności art. 36 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który to przepis nie zawiera w sobie możliwości wyłączenia wstecznego odwołującego z ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 01.01.2008r. do 27.04.2011r. oraz naruszenie art. 6 pkt 13 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, która w stanie faktycznym sprawy nie znajdowała uzasadnienia. Pełnomocnik zaskarżonej decyzji zarzucił ponadto naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 9 i 10 kpa oraz art. 6 ust. 3 pkt c Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka z 1997r. Z treści odwołania wynika więc, że jako podstawę prawną stwierdzenia nieważności decyzji wskazuje przesłanki wymienione w art. 156 § 1 pkt. 2 k.p.a., zgodnie z którym organ administracji publicznej stwierdza nieważność decyzji, która wydana została bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa.

W tym miejscu wskazać należy, że przez brak podstawy prawnej rozumie się to, że decyzja rzeczywiście podstawy takiej nie posiada, nie zaś to, iż jej nie wymienia bądź wymienia niewłaściwy przepis (por. wyrok NSA w W.z dnia 8 lutego 1983 r., I SA 1294/82, (...)1983, nr 1, poz. 5). NSA w wyroku z dnia 9 stycznia 2007 r., II OSK 1369/06, LEX nr 315975 wskazał, że decyzja, która ogólnikowo lub błędnie powołuje podstawę prawną nie jest decyzją wydaną "bez podstawy prawnej" w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. Pod pojęciem „rażącego naruszenia prawa”, o którym mowa w cyt. wyżej przepisie, rozumie się sytuacje, w których decyzja pozostaje w oczywistej sprzeczności z treścią przepisu niebudzącego wątpliwości interpretacyjnych, a nadto, że skutkiem tego naruszenia jest powstanie - w następstwie

wydania tej decyzji - sytuacji niemożliwej do zaakceptowania w praworządym państwie (vide np. wyrok NSA z dnia 20 października 2011 r., II GSK 1056/10, LEX nr 1070197). W sposób rażący może zostać naruszony wyłącznie przepis, który może być stosowany w bezpośrednim rozumieniu, to znaczy taki, który nie wymaga stosowania wykładni prawa. Skutki, które wywołuje decyzja uznana za rażąco naruszającą prawo, to skutki niemożliwe do zaakceptowania z punktu widzenia wymagań praworządności - gospodarcze lub społeczne skutki naruszenia, których wystąpienie powoduje, że nie jest możliwe zaakceptowanie decyzji jako aktu wydanego przez organy praworządnego państwa (vide wyrok NSA z dnia 8 września 2011 r., I OSK 1566/10, LEX nr 1068431; czy wyrok NSA z dnia 2 marca 2011 r., II OSK 2226/10, LEX nr 824448).

Odnosząc powyższe do realiów przedmiotowej sprawy i przechodząc do oceny zawartych w odwołaniu zarzutów stwierdzić należy, że nie mogą one odnieść skutku zgodnego z kierunkiem zaskarżenia. Brak jest bowiem podstaw do stwierdzenia nieważności decyzji z 16.05.2011r.

Z analizy akt rentowych wynika, że do KRUS w dniu 23.03.2011r. wpłynęło zaświadczenie Wójta Gminy S., z którego wynika, że z dniem 20.01.2003r. J. S. (1) rozpoczął działalność gospodarczą (k. 45 a.r.). Z pisma Naczelnika Urzędu Skarbowego w W. wynikało, że J. S. (1) rozpoczął działalność gospodarczą z dniem 31.01.2013r. (vide k. 51 a.r.). W dniu 19.04.2011r. KRUS wystosował do J. S. (1) pismo wzywające do osobistego stawiennictwa w celu wyjaśnienia faktycznych okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników (vide k. 52 a.r.), J. S. (1), co bezsporne, nie zgłosił się do KRUS w celu złożenia wyjaśnień. W dniu 02.05.2011r. złożył do KRUS pismo, do którego załączył decyzję o wykreśleniu z ewidencji działalności gospodarczej z dniem 28.04.2011r. Poza sporem w przedmiotowym było też to, że odwołujący w okresie wskazanym w decyzji nie posiadał gospodarstwa rolnego i nie prowadził działalności rolniczej (vide akt notarialny k. 37-40, oświadczenie o przekazaniu gospodarstwa rolnego) i miał ustalone prawo do renty strukturalnej od 01.01.2008r. (vide k. 44 a.r.). Powyższe było podstawą do wydania przez Prezesa KRUS decyzji z 16.05.2011r.

W ocenie Sądu powyższe ustalenia organu rentowego uprawniały do wydania decyzji o wyłączeniu wstecznym z ubezpieczenia rolniczego J. S. (2). W przekonaniu Sądu decyzja organu rentowego nie była dotknięta żadną z wad, kwalifikujących ją do stwierdzenia nieważności, a w szczególności nie została ona wydana z rażącym naruszeniem prawa i bez podstawy prawnej. Omawiana decyzja została wydana w oparciu o art. 3a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, zgodnie z którym ubezpieczenie ustaje od dnia następnego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu oraz w oparciu o treść art. 5 a ust. 1, zgodnie z którym rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki:

- 1)złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności;
- 2)jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym;
- 3)nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym;
- 4)nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;
- 5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 2.528 zł.

W ocenie Sądu na uwzględnienie nie zasługuje podnoszony w odwołaniu zarzut naruszenia art. 6 pkt. 13 i art. 36 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Sąd nie podziela w tym zakresie stanowiska pełnomocnika odwołującego, zgodnie z którym przepis art. 36 nie zawiera w sobie możliwości wyłączenia wstecznego odwołującego z ubezpieczenia

społecznego rolników, jak też zarzutu naruszenia art. 6 cyt. ustawy. Wskazać należy, że obowiązek podlegania ubezpieczeniu społecznemu powstaje z mocy samej ustawy w przypadku zaistnienia określonych w niej warunków, co oznacza, iż rolniczy organ rentowy wydaje decyzje w sprawach podlegania ubezpieczeniu oraz ustania ubezpieczenia (art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy), jednakże decyzja taka nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaratoryjny i jako taka nie rodzi stanu prawnego, a tylko stwierdza jego istnienie. W przypadku bowiem kiedy mamy do czynienia z obowiązkiem bądź prawem wynikającym wprost z ustawy (z mocy prawa), skutek prawny następuje z datą spełnienia się warunków ustalonych w tej ustawie, natomiast decyzja, jako akt konkretyzujący przedmiot i skierowana do indywidualnego adresata, ma charakter deklaratoryjny. Decyzje deklaratoryjne ustalają jedynie istnienie i zakres jakiegoś stosunku prawnego, który powstał wcześniej z mocy przepisów prawnych. Decyzje takie mogą być zatem wydawane w każdym czasie, jako że nie kreują nowych stanów prawnych, a tylko stwierdzają ich istnienie (vide uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2005 r., I UK 195/04, OSNP 2005/21/339).

Odnosząc się do zarzutów naruszenia prawa procesowego tj. art. 9 i 10 kpa oraz art. 6 ust. 3 pkt c Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka z 1997r., stwierdzić należy, że również one nie zasługują one na uwzględnienie. Jak wynika z akt rentowych, KRUS po uzyskaniu informacji o prowadzeniu przez J. S. (1) działalności gospodarczej, wezwał go osobistego stawiennictwa w celu złożenia wyjaśnień co faktycznych okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników (vide k. 52 a.r.), J. S. (1) nie zgłosił się do KRUS w celu złożenia wyjaśnień. W dniu 02.05.2011r. złożył jednak do KRUS pismo, w którym zajął swoje stanowisko w sprawie. W takim stanie rzeczy zarzut naruszenia zasady udzielania informacji stronom i naruszenie zasady udziału stron z postępowaniu, nie może zyskać aprobaty.

Reasumując powyższe Sąd uznał, że brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności decyzji z 16.05.2011r. Z powyższych względów, Sąd oddalił odwołanie od decyzji z dnia 21.08.2013r., gdyż odpowiada ona prawu.